

Dinde aşırılık yoktur

“Câmiü’s-Sağîr’de Peygamber Efendimizin (asm) ‘Dinde aşırı gitmekten sakının. Çünkü sizden öncekiler dinde aşırı gitmekle helâk oldular’1 buyurduğu yazıyor. Bu hadisi açıklar mısınız?”

Dinde orta yol, kolaylık yolu, itidal yolu, güç yetirilebilecek yol emredilmiştir. Peygamber Efendimiz (asm), “Orta yolu size tavsiye ederim. Çünkü her kim çok ince eleyip sık dokumaya kalkarsa din onu yener” buyurmuştur.²

Nitekim “Biz Kur’ân’ı sana zahmet çekesin diye indirmedik”³ buyuran Kur’ân, diğer bir âyetinde; “Allah size kolaylık diler; zorluk dilemez”⁴ buyurur. Bedüzzaman hazretleri de; “Allah hiç kimseye gücünün yettiğinden fazlasını yüklemeyiz”⁵ âyetlerinin sırrınca dinde teklif-i mâlâyutak (kişinin yapamayacağı şeyi ona yükleme) olmadığına dikkat çekiyor.

Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm) bu âyetleri, şu hadisiyle tefsir eder: “Din kolaylıktır. Asla kimsenin dine gücü yetmez. Her şeye güç yetireceğim diyen, mağlup olur. O halde doğru olanı takip edin ve orta yolu elden bırakmayın. Yapabileceğinizi ve devam edebileceğinizi yapın. Müjdeleyin ve imrendirin. Kolaylaştırın. İbadet ve çalışmalarınıza sabahları, öğleden sonraları ve seher vakitleri devam edin. Verimi sağlayın.”⁶

Dinde aşırı gitmek, hakta sebat etmek demek değildir, takvayı esas tutmak demek değildir, azimet üzere yaşamak demek değildir. Dinde aşırı gitmek, dînin hükümleri arasında denge kurmayarak, daha az öneme sahip emirlerde aşırıya kaçarken, daha çok öneme sahip emirleri ihmal etmek demektir. Yani dengesizliktir. Meselâ nafileler için güç ve takatin ötesinde gayret sarf ederken ve âdeta nafileler için kendini harap ederken,—bu şiddet ve titizlik yüzünden yorgun düşerek—sünnetleri, vacipleri ve hatta farzları ihmal etmek demektir.

Peygamber Efendimiz (asm) geceleri mübarek ayakları şişesiye kadar ibadet yapar, namaz kılardı; tamam. Söz gelişi bir defasında Hazret-i Âişe (ra): “Ya Resûlallah! Neden bu kadar kendini yıpratıyorsun? Senin geçmiş ve gelecek günahların bağışlanmamış mı?” diye sorduğunda Allah Resûlü (asm): “Allah’a daha çok

şükreden bir kul olmayayım mı?” diye cevap vermişlerdi.

Fakat Peygamber Efendimiz (asm) bu ibadeti tahammül sınırları içinde yapıyordu ve hiçbir zaman Onun (asm) bu gece ibadeti sabah namazınıâ€“hâşâ—ihmal etmesine de, ailesini ve ev halkını ihmal etmesine de, insanları ihmal etmesine de neden olmazdı. İşte takva da tam burada başlıyordu.

Şimdi bu sünneti ihya edeceğim diye gece nafile namaz kılmaya ağırlık veren birisi, bu yüzden yorgun düşer ve sabah namazını ihmal ederse, eşini ve çocuklarını ihmal ederse, misafirlerini ihmal ederse, sağlığını ihmal ederse dinde aşırı davranmış olur ve sünnet üzere olmuş olmaz.

* Hazret-i Enes (ra) anlatıyor: Peygamber Efendimiz (asm) mescide girdiğinde, iki direk arasında gerilmiş bir ip gördü.

“Bu ip nedir?” diye sordu. Ashab-ı Kiram:

“O ip, Zeynep bint-i Cahş’ındır. Yorulduğu zaman ona tutunur” dediler.

Resûl-i Kibriya Efendimiz (asm):

“Onu çözünüz. Namazı zevkle kılınız. Yorulduğunuz zaman da yatıp uyuyunuz” buyurdu.⁷

* Hazret-i Âişe (ra) anlatmıştır: Yanımda sohbet ettiğim bir kadın vardı. Resûlullah (asm) odama girince;

“Bu kimdir?” buyurdu. Ben:

“Falan kadındır” dedim ve kadının namazlarından bahsetmeye başladım. Nihâyet Resûl-i Ekrem (asm):

“Yeter!” dedi. “Güç yetirebildiğiniz kadar yapın. Allah’a and olsun ki, Cenâb-ı Hak sevap vermekten usanmaz; nihayet siz yapmaktan usanırsınız.”⁸

* Hazret-i Enes (ra) anlatmıştır: Üç kişilik bir grup Peygamber Efendimiz’in (asm) ibadetinden sordular. Kendilerine anlatılınca, azımsayarak şöyle dediler: “Peygamberin (asm) yüce mevkiinden kendimize bakacak olursak biz neredeyiz? Onun geçmiş ve gelecek günahları bile bağışlanmıştır.” Onlardan birisi:

“Ben geceleri hep namaz kılacağım ve hiç uyumayacağım” dedi. Diğeri:

“Ben bayram günlerinden başka tüm seneyi oruçlu geçireceğim ve hiç ara

vermeyeceğim” dedi. Öbürü:

“Ben de kadınlardan ayrı bir yere çekileceğim ve hiç evlenmeyeceğim” dedi.

Resûlullah Efendimiz (asm) gelince bunları çağırıttı ve dedi ki:

“Şöyle şöyle konuşanlar sizler misiniz? Haberiniz olsun; Allah’a and olsun ki, ben sizin Allah’tan en çok korkanınızım ve sizden daha çok takva sahibiyim. Fakat ben bazen oruç tutar, bazen ara veririm. Geceleri namaz da kılarım, istirahat için uyurum da. Benim sünnetim budur. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.”9

* Ebû Muhammed Abdullah b. Amr b. El-Âs (ra) anlatır: Benim “Yaşadığım sürece gündüzleri oruç tutacağım ve geceleri ibadete kalkacağım” dediğimden Resûlullah (asm) haberdar olmuştu. Bana:

“Bu sözü söyleyen sen misin?” buyurdu. Ben:

“Evet, ya Resulallah, doğrudur” dedim. Resûlullah (asm):

“Böyle yapma. Bazen oruç tut. Gecenin bir kısmında uyu. Gecenin bir kısmında namaza kalkman yeter. Şüphesiz cesedinin senin üzerinde bir hakkı vardır. İki gözünün senin üzerinde bir hakkı vardır. Eşinin senin üzerinde bir hakkı vardır. Misafirlerinin senin üzerinde bir hakkı vardır. Her ayda üç gün oruç tutman sana yeter. Zira sana her iyiliğin on misli sevap vardır. Bu üç günlük oruç yıl orucu gibi olur” buyurdu. Ben:

“Ey Allah’ın Resûlü, benim daha fazlasına gücüm yeter!” dedim. Resûl-i Ekrem (asm):

“O zaman Allah’ın Peygamberi Hz. Davut (as) orucunu tut. Üzerine fazlalaştırma” buyurdu. Ben:

“Dâvud orucu nedir?” dedim. Resûl-i Ekrem (asm):

“Yılın yarısında tutulan oruçtur. Bir gün oruç tutar, bir gün yersin” buyurdu. Ben:

“Bundan daha fazlasına gücüm yeter” dedim. Allah Resûlü (asm):

“Bundan daha faziletli oruç yoktur. En faziletli oruç Dâvûd orucudur” buyurdu.

Abdullah (ra) yaşlandıktan, güç ve kuvvetten düştükten sonra derdi ki: “Keşke ben Resûlullah’ın (asm) tavsiye ettiği üç günlük orucu kabul etmiş olsaydım. Bana ailemden de, malımdan da daha sevimli olacaktı. Fakat heyhat! Şimdi çok geç!”10

Dinde zorluk yoktur; itidal vardır, orta yol vardır, denge vardır, ahenk vardır. Dîni denge içinde yaşamak, sünnetler için farzları terk etmemek, nâfileler için vâciplerden geçmemek ve dîni bir bütün olarak gücümüz oranında yaşamak esastır.

Dipnotlar:

1- Câmiü's-Sağîr, 2/1582;

2- Câmiü's-Sağîr, 3/2706;

3- Tâhâ Sûresi, 20/2;

4- Bakara Sûresi, 2/185;

5- Bakınız: Bakara Sûresi, 2/286; Talak Sûresi, 65/7; En'am Sûresi, 6/152; A'râf Sûresi, 7/42; Mü'minûn Sûresi, 23/62;

6- Nesâî, İmân, 28;

7- Nevevî, R. Sâlihîn, 146;

8- Nevevî, R. Sâlihîn, 142.

9- Nevevî, R. Sâlihîn, 143,

10- Nevevî, R. Sâlihîn, 150.